Sodankylän kunta LAUSUNTO

kirjaamo@sodankyla.fi 23.10.2026 Dnro 467/2026

Lausuntopyyntö 10.9.2026
SODANKYLÄN KUNNAN RAKENNUSJÄRJESTYS, EHDOTUS

Sodankylän kunta pyytää lausuntoa rakennusjärjestysehdotuksesta.

Sodankylän kunnan alueelle sijoittuu kokonaan tai osittain Sattasniemen, Lapin, Syväjärven, Oraniemen, Kemin-Sompion ja Pyhä-Kallion paliskunnat. Tulee huomioida myös, että alueelle sijoittuu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettua aluetta (PHL 2§) sekä saamelaisten kotiseutualuetta (Laki saamelaiskäräjistä 4§).

Poronhoito on merkittävä elinkeino Sodankylän kunnassa. Se on tärkeä työllistäjä paitsi suoraan, myös lihan ja muiden tuotteiden jalostuksen sekä matkailupalveluiden kautta. Poronhoito ylläpitää kunnan monipuolista elinkeinorakennetta. Erityisesti pienemmissä kylissä poronhoito on merkittävä työllistäjä ja elinvoimaisuuden, maisemakuvan ja turvallisuuden ylläpitäjä. Paliskuntien poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön.

Yksityiskohtaisemmat huomiot
Paliskuntain yhdistys ehdotti aiemmassa lausunnossaan rakennusjärjestykseen lisättäväksi kohdan poronhoidon huomioimisesta:

> ***Rakentaminen poronhoitoalueella***
> *Sodankylän kunnan alueelle sijoittuu kokonaan tai osittain Sattasniemen, Lapin, Syväjärven, Oraniemen, Kemin-Sompion ja Pyhä-Kallion paliskunnat. Alueelle sijoittuu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettua aluetta (PHL 2§) sekä saamelaisten kotiseutualuetta (Laki saamelaiskäräjistä 4§).*
>
> *Sodankylän kunnan myymien ja vuokraamien tonttien luovutusasiakirjoissa tulisi olla maininta tontin sijaitsemisesta poronhoitoalueella ja sijainnista riippuen erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulla alueella tai saamelaisten kotiseutualueella. Alue on pääasiallisesti erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettua aluetta, jolla olevaa valtion maata ei saa käyttää siten, että siitä aiheutuu poronhoidolle huomattavaa haittaa.*
>
> *Rakennuspaikkojen sijoittelun osalta kaavan yleismääräyksiin tulisi lisätä määräys: "Rakennettaessa poronhoitoalueella on huomioitava poronhoitolain 3 §:n takaama porojen*

vapaa laidunnusoikeus." Kaavamääräyksissä tulee ottaa huomioon, että PHL 31 §:n mukaan muualla kuin saamelaisten kotiseutualueella poroja on hoidettava siten, etteivät ne pääse puutarhoihin, vakinaisten asuntojen pihoihin tai muille erityiseen käyttöön otetulle alueille. Rajoitus ei koske vapaa-ajan asuntoja eikä yritystoiminnan alueita, mitkä eivät ole lain tarkoittamaa muuta erityiseen käyttöön otettua aluetta. Vapaa-ajan asuntoja tai yritystoimintaa ei myöskään koske paliskunnan aitaamisvelvollisuus vahinkojen estämistapauksissa. Saamelaisten kotiseutualueella porojen laiduntamista koskevat rajoitukset ja aitaamisvelvollisuus tiettyjen ehtojen täyttyessä koskevat ainoastaan viljelyksiä ja metsänuudistusalan taimikoita, eivät esimerkiksi asutusta, loma-asutusta, puutarhoja tai yritystoimintaa (PHL 31§).

Kaavoitettaessa poronhoitoalueella, tulee pyytää kyseiseltä paliskunnalta/paliskunnilta lausunto kaavoituksen eri vaiheissa sekä huomioida PHL53§ mukainen neuvotteluvelvollisuus. Muualla kuin valtion mailla suositellaan PHL53§ kaltaisten neuvotteluiden käymistä.

Paliskuntain yhdistyksen lausuntoon annetussa vastineessa todettiin, että tonttien luovutusasiakirjat ja valtion maiden käyttö eivät liity kunnan rakennusjärjestykseen eikä niistä kuulu antaa määräyksiä tai mainintoja rakennusjärjestyksessä eikä kaavamääräyksiä ja kaavojen laatimiseen liittyviä menettelyä käsitellä rakennusjärjestyksessä. Paliskuntain yhdistys kuitenkin ehdottaa edelleen kohdan lisäämistä rakennusjärjestykseen sillä yhdistys katsoo, että se on informatiivisuuden vuoksi hyvä olla rakennusjärjestyksessä ja poronhoitoalueen kuntien rakennusjärjestyksissä tulisi olla yhtenäiset kirjaukset.

Lisäksi vastineessa todettiin, että porotarhojen rakentaminen asemakaava-alueelle on kielletty, ellei aluetta ole asemakaavassa nimenomaisesti osoitettu kyseiseen käyttötarkoitukseen ja vastaava määräys on sisältynyt myös aiempaan Sodankylän kunnan rakennusjärjestykseen, eikä sen soveltamisessa ole havaittu ongelmia. Vastineessa tarkennettiin, että yksittäisten porojen tilapäistä pitämistä ei katsota porojen tarhaamiseksi. On hyvä, että yksittäisten porojen hetkittäistä pitämistä katsota porojen tarhaamiseksi. Paliskuntain yhdistys kuitenkin näkee edelleen, että poronhoidon kannalta välttämättömien poroaitojen sijoittamisen tulisi olla sallittua ilman erillistä käyttötarkoitusta. Muun muassa ilmastonmuutoksen aiheuttamat poikkeukselliset olosuhteet voivat tulevaisuudessa luoda tarpeita uusien aitojen tai rakenteiden tekemiselle. Paliskunnilla voi olla myös tarpeen rakentaa aitoja, siirrettäviä tai kiinteitä, porojen keräämiseen ja siirtämiseen tietyiltä alueilta. Kiinteiden rakenteiden rakentamiseen haetaan kuitenkin tarvittaessa rakennusluvat normaalien käytäntöjen mukaisesti. Kohdassa 4.9. jää epäselväksi, kielletäänkö rakennusjärjestyksessä poroaitausten rakentaminen alle 1,5 hehtaarin kiinteistöille asemakaavan ulkopuolella.

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Hanna Nurmi
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Vilma Sanaksenaho, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5